

Energzjy Koöperaasje Trynwâlden

Trynergie

Coöperatieplan 2013 - 2017

Versie 10.0

1 september 2013

Trynergie

Coöperatieplan 2013 - 2017

1 Inleiding

1.1 Doelgroep

Dit coöperatieplan 10.0 van de Energzy Koöperaasje Trynwâlden is thans bedoeld voor de leden van de projectgroep die op 18 januari 2013 en 1 februari in Ryptsjerk bijeen is geweest.

- Gytsjerk: Martijn Douwes
- Mûnein/Readtsjerk: Tseard van der Kooi
- Aldtsjerk: Wim Pitstra
- Ryptsjerk: Japik Riemersma, Johnny van Eijden
- Oentsjerk: Karel van der Linden, Jitske Stavenga, Jelmer van der Schaaf, Axel Wallenburg

1.2 Opstellers

Dit coöperatieplan wordt opgesteld door Japik Riemersma, Martijn Douwes en Axel Wallenburg, na overleg met Karel van der Linden en Jitske Stavenga, is gebaseerd op de documenten die t.b.v. de gedachtewisseling werden toegezonden en op de ideeën die tijdens de gedachtewisseling werden bediscussieerd.

1.3 Documenten

De gedachtewisseling van de projectgroep werd ingeleid door Karel van der Linden en Jitske Stavenga namens Groenkerk en was gebaseerd op de volgende documenten:

- Concept schets verkenning van gezamenlijke levering groene lokale energie in Trynwâlden verband van Karel van der Linden en Jitske Stavenga, dd. 17 januari 2013.
- Onderzoek mogelijkheden Energie coöperatie Grienwalden van Jitske Stavenga en Karel van der Linden, dd. 22 oktober 2012.
- Voortgang Energie Coöperatie(s) in de Trynwâlden / Grienwâlden van Jitske Stavenga en Karel van der Linden, dd. 18 november 2012.
- Brief dorpen voortgang energie coöperatie en volgende zonne actie van Corien van der Linden, secretariaat Grientsjerk-Groenkerk, dd. 12 december 2012.
- Informatie van `Hier opgewekt` over het Faillissement Trianel en de gevolgen voor lokale initiatieven, dd. 16 januari 2013.
- EKT van Axel Wallenburg van 17 januari 2013.

1.4 Commentaar

Dit coöperatieplan wordt door de leden van de projectgroep van commentaar voorzien en op een gegeven moment krijgt het de status van gemeenschappelijke zienswijze. Alle namen en gegevens zijn voorlopig en meer in die zin bedoeld dat er invulling aan zal moeten worden gegeven.

- 1.5 Leesbaar
Dit coöperatieplan wordt na akkoordbevinding door de projectgroep herschreven door een journalist zodat het toegankelijk is voor de inwoners, bedrijven, kerken en verenigingen uit de Trynwâlden.
- 1.6 Basis voor promotie
In een later stadium kan het coöperatieplan mede gebruikt worden als basis voor de promotiecampagne.
- 1.7 Naam
De coöperatie draagt de naam Trynergie.
- 1.8 In dit coöperatieplan komen de volgende aspecten aan de orde:
- 1.8.1 Inleiding
  - 1.8.2 Vereniging of coöperatie
  - 1.8.3 Coöperatieaspecten
  - 1.8.4 Doel
  - 1.8.5 Samenhang
  - 1.8.6 Initiatiefgroep
  - 1.8.7 Strategische oriëntatie
  - 1.8.8 Rol van de vrijwilligers
  - 1.8.9 Rol van de coöperatie in de economie
  - 1.8.10 Markt
  - 1.8.11 Leverancier
  - 1.8.12 Coöperatie
  - 1.8.13 Organisatie
  - 1.8.14 Juridische en fiscale zaken
  - 1.8.15 Financiën

2 Vereniging of coöperatie

- 2.1 Het volgende vraagstuk werd nader bediscussieerd:
- Wat ga je doen wanneer de vereniging door jaarlijkse uitkeringen van EKF of een andere leverancier een aardig kapitaaltje heeft bijeen gekregen? Je kunt het niet aan de verenigingsleden terug betalen. Hoe dan wel? Is een vereniging dan wel het aangewezen vehikel voor de verwezenlijking van onze "idealen"? Of moeten we toch naar een coöperatie dan wel een BV toe?
  - Hoe maak je het lidmaatschap van de coöperatie voor inwoners van de Trynwâlden aantrekkelijk?
- 2.2 Winst
De vereniging mag winst maken maar verdeling onder haar leden is wettelijk niet toegestaan. Dit in tegenstelling tot de coöperatie waarbij het behalen van financieel voordeel voor de leden juist op de voorgrond staat.
- 2.3 Vrijwilligersvergoeding
Een vereniging kan een belastingvrije vrijwilligersvergoeding uitkeren. Een coöperatie heeft deze mogelijkheid niet.
- 2.4 Keuze
Tijdens de bespreking van 21 juni 2013 met de notaris, de heer mr. T.A.S. Brouns, bleek het winstvraagstuk dusdanig belangrijk te zijn dat de voorkeur uitgaat naar de coöperatie.

- 2.5 Kenmerk coöperatie
De coöperatie is een vereniging die een gezamenlijke onderneming drijft met democratische besluitvorming, de winst komt ten goede aan de leden.
- 2.6 Leden
De bewoners, verenigingen, bedrijven en kerken van de Trynwâlden kunnen lid worden van de coöperatie.
- 2.7 Enerzjy Koöperaasje Trynwâlden
De coöperatieve vereniging is evenals de gewone vereniging een vereniging. De democratische besluitvorming is vergelijkbaar alleen de winstverdeling is verschillend.
- 2.9 Aspecten van de coöperatie
In de volgende paragraaf laten we de belangrijkste aspecten van de coöperatie de revue passeren.

3 Coöperatieaspecten

3.1 Wat is een coöperatie?

Een coöperatie is een speciale soort vereniging, die overeenkomsten aangaat met en voor haar leden. Ze behartigt bepaalde zakelijke belangen van haar leden, die kunnen variëren van gezamenlijk inkoop tot en met verkoop van diensten of producten. De winst mag worden uitgekeerd aan de leden. Er zijn grofweg 3 soorten coöperaties te onderscheiden:

- Bedrijfscoöperatie. U oefent het bedrijf uit en de coöperatie zorgt voor de inkoop, verkoop en/of bepaalde diensten, bijvoorbeeld een coöperatie van groenteboeren, die een gezamenlijke reclamecampagne voeren en gezamenlijk inkopen.
- Consumentencoöperatie. De leden kopen goederen van de coöperatie, die deze voor de leden gezamenlijk heeft ingekocht.
- Producten- of dienstencoöperatie. U bent tegelijkertijd werknemer van de coöperatie. Bijvoorbeeld een coöperatief taxibedrijf, waarbij de chauffeurs lid én werknemer zijn van de coöperatie.

3.2 Wat zijn de belangrijkste randvoorwaarden?

Van het grootste belang is het gemeenschappelijke doel dat centraal staat. Het besparen in de uitgaven in de vorm van schaalvoordelen moet centraal staan en niet het maximaliseren van de winst.

Belangrijkste randvoorwaarden bestaan derhalve uit:

- Er moet een concrete, heldere doelstelling voor de gezamenlijke onderneming aanwezig zijn.
- Van groot belang is dat er homogeniteit bestaat in de doelstellingen en de belangen.
- Er dient onderling vertrouwen te zijn.
- Heldere afspraken over de zeggenschap, de toe- en uittreding van leden en de inbreng van eenieder alsmede de verdeling van kosten en baten.

3.3 Wat zijn de voordelen van een coöperatie?

De geboorte van de coöperatieve ondernemingsvorm heeft om verschillende redenen plaatsgevonden, maar als belangrijkste reden om voordelen te halen.

De noodzaak tot samenwerking van individuen om meer macht te krijgen is de hoofdreden en hiermee ook het grootste voordeel. Deze zogeheten 'countervailing power' kan als het uitgangspunt gezien worden.

Andere voordelen zijn:

- Schaalvoordelen door samenwerking
- Grote vrijheid bij de vormgeving van de statuten die gemaakt dienen te worden bij oprichting. Flexibiliteit is hierbij de best passende term.
- Indien de coöperatie winst maakt kan deze uitgekeerd worden aan de leden, maar er kunnen ook certificaten of aandelen uitgegeven worden.
- Het toe- en uittreden van leden is eenvoudig: respectievelijk simpelweg door het aanvaarden van de ledenvergadering en het opzeggen van lidmaatschap.
- Belangrijk voordeel is de mogelijkheid tot uitsluiten van privé aansprakelijkheid van de deelnemers. Daar de coöperatie een rechtspersoon is kan deze verantwoordelijk gesteld worden, wat betekent dat de leden privé niet aansprakelijk zijn.
- De leden hoeven geen vennootschap- en dividendbelasting te betalen.
- De checks and balances van de coöperatie zorgen voor een duurzame bedrijfsvoering. Daar de leden eigenaar zijn van de coöperatie mag er verwacht worden dat zij een betrokken houding hebben. Het gemeenschappelijke belang zorgt ervoor dat de continuïteit van de coöperatie en dus de leden in stand blijft.

3.4 Wat zijn de nadelen van een coöperatie?

Enkele veelvoorkomende nadelen zijn:

- De coöperatie werkt met en voor haar leden, daardoor kan het democratische besturingsproces traag verlopen: uiteraard hangt dit af van de grootte van de coöperatie.
- Individueel belang van de leden ten opzichte van het gemeenschappelijke belang: er moet een bestuur zijn wat ruimte heeft om te ondernemen, echter kan het individuele belang van een lid soms tegenstrijdig met het gemeenschappelijke belang zijn.
- De opgebouwde winst door de coöperatie in de vorm van het eigen vermogen is van alle leden gezamenlijk is. Dit zogenaamde 'vermogen in de dode hand' kan niet door leden individueel onttrokken worden. Echter, wanneer nadat de coöperatie een basiskapitaal heeft gevormd, kan ieder jaar het meerdere aan "winst" aan de deelnemende leden worden uitgekeerd. Daarmee vervalt het bezwaar van een eventuele uittreding van een lid zonder dat hij geparticipeerd heeft in de winst. Blijft nog één vraag over: Vraag je entreegeld aan een nieuwe deelnemer? Zo ja, dan moet dit een laag bedrag zijn zodat er geen drempel ontstaat om toe te treden. Daarnaast zou bij uittreding dit entreegeld terug gegeven kunnen worden.
- Doordat het vermogen van de coöperatie van alle leden gezamenlijk is kan het vermogen niet optimaal efficiënt beheerd worden.
- Het oprichten van een coöperatie kan veel tijd vergen aangezien passende statuten opgemaakt dienen te worden.
- De coöperatie heeft de verplichting jaarlijks de jaarstukken op te stellen.

3.5 Wat zijn de fiscale aspecten van een coöperatie?

3.5.1 Belastingplicht

Als zelfstandige rechtspersoon, heeft de coöperatie een eigen fiscale positie voor de belangrijkste belastingmiddelen. Zo is de coöperatie meestal btw-ondernemer, werkgever (inhoudingsplichtige voor de loonheffingen) en vennootschapsbelastingplichtig.

Over behaalde winst betaalt de coöperatie regulier vennootschapsbelasting (Vpb). De coöperatie is meestal gehouden periodiek een Vpb-aangifte te verzorgen.

3.5.2 Verlengstukwinst

Bij het bepalen van de belastbare winst van een coöperatie moet soms onderscheid worden gemaakt tussen 'eigen winst' van de coöperatie en 'verlengstukwinst'. Verlengstukwinst is dat deel van het exploitatieresultaat van een coöperatie, dat toerekenbaar is aan de prestatie van of door haar leden-natuurlijk personen. Verlengstukwinst kan dan aftrekbaar zijn van de 'eigen winst' van de coöperatie en wordt zelfstandig in het (belastbare) resultaat betrokken van de coöperatie-leden. De coöperatie-leden kunnen zelf onderworpen zijn aan Vpb (geldt bijvoorbeeld bij lid-B.V.'s) of aan inkomstenbelasting (geldt voor de lid-ondernemer natuurlijk persoon).

3.5.3 Dubbele heffing

De toerekening van de verlengstukwinst aan de leden-natuurlijk personen voorkomt dat die winst twee keer met winstbelasting wordt belast (dubbele heffing). De verlengstukwinst voor lid-ondernemers natuurlijk personen is niet zomaar aftrekbaar van het belastbare resultaat van de coöperatie. Daarvoor moet de winstuitkering (statutair en feitelijk) afhankelijk zijn van het relatieve aandeel van het lid in het totale ledenkapitaal van de coöperatie (naar rato) *of/en naar rato van een aan de coöperatie geleverde meetbare prestatie*. Keert een coöperatie meer uit dan haar eigen winst (dus uit vrije reserves of uit ledenkapitaal), dan is het meerdere in ieder geval niet aftrekbaar als verlengstukwinst. De uitkering van verlengstukwinst aan lid-B.V.'s is ook niet aftrekbaar.

3.5.4 Deelnemersvrijstelling

De dubbele heffing van winstbelasting wordt bij die leden namelijk voorkomen door de werking van de zogenoemde 'deelnemersvrijstelling'. Bij verlengstukwinstuitkeringen aan de leden, moet steeds de fiscale positie van het lid ook worden beoordeeld om tot aftrekbaarheid daarvan te kunnen concluderen.

3.6 Hoe is de aansprakelijkheid geregeld?

De coöperatie is als rechtspersoon zelf aansprakelijk. Als de coöperatie wordt ontbonden en er zijn schulden, dan zijn de bestuursleden en de medeleden voor een gelijk deel aansprakelijk hiervoor. De mate waarin de leden aansprakelijk gesteld kunt worden hangt af van de vorm in welke de coöperatie is opgericht. Besluit men tot het oprichten van een coöperatie, heeft men de keuze uit drie vormen:

- Coöperatie met volledige aansprakelijkheid: dan zal alle schuld privé bij iedere deelnemer gezocht worden (VA).
- Coöperatie met beperkte aansprakelijkheid: waarin de aansprakelijkheid beperkt is tot een bepaald maximum (BA)
- Coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid: waarbij helemaal niet verhaald kan worden bij de leden. (UA)

3.7 Voor wat voor soort ondernemers kan de coöperatievorm geschikt zijn?

Een coöperatieve ondernemersvorm kan geschikt zijn voor allerlei uiteenlopende soorten ondernemingen en samenwerkingsverbanden. Belangrijke sectoren waarin van oudsher en tot op heden veel coöperaties actief opereren, zijn: de landbouw, denk aan FrieslandCampina en de financiële sector met als voorbeeld de Rabobank. In toenemende mate wordt deze ondernemingsvorm populairder en ook bedrijven die voorzien in de basisbehoeften van burgers beginnen zich coöperatiever te gedragen. Belangrijke potentiële sectoren zijn:

- De zorgsector
- De energiesector
- De voedingsindustrie
- De woning(bouw) sector

4 Doel: Transitie van "Grijs naar Groen"

4.1 Actiepunten

Het doel is om vanuit de Trynwâlden met de dorpen een energiecoöperatie op te richten. Streefdatum voor de oprichting is 1 september 2013. Het doel van de Coöperatie is:

Economisch sterk, autarkisch (zelfvoorzienend) Trynwâlden
Duurzame energie en financieel voordeel van, voor en door de Trynwâldsters
Stimuleren van het opwekken van lokale, milieuvriendelijke energie
Informeren over de technische mogelijkheden voor het opwekken van lokale duurzame energie
Informatieverstrekking over de in- en verkoop van lokaal opgewekte energie
Faciliteren van verkoop van lokale groene energie
De coöperatie geeft geen oordeel over de esthetische aspecten van bijvoorbeeld zonnepanelen maar kan hierover wel informatie verstrekken.

4.2 Fasering

In eerste instantie zal het doel van Trynergie voornamelijk zijn om te bemiddelen bij de inkoop van duurzame energie bij de NLD *of een andere partij*. Gaandeweg zal er meer energie in de dorpen zelf geproduceerd worden via PV-panelen, aardwarmte, biovergisting etc. In de toekomst zullen de activiteiten dus verschuiven van voornamelijk ingekochte duurzame energie naar

minder ingekochte duurzame energie en naar zelf (door de leden) duurzaam geproduceerde energie.

4.3 Uniek

Trynergie biedt op termijn aan de leden uit de Trynwâlden de unieke mogelijkheid om gelijktijdig drie kansen te realiseren: financieel voordeel, duurzaam en lokaal geproduceerd. Bovendien komen revenuen uit de activiteiten van de coöperatie terug in de eigen streek.

4.4 Coöperatie met ideële doelstelling

In tegenstelling tot de meeste coöperaties, die samenwerken om marktaandeel en economische macht te vergroten, heeft de Enerzjy Koöperaasje Trynwâlden "Trynergie" twee ideële doelstellingen namelijk:

- Een energietransitie van grijs naar groen
- Autarkie voor de Trynwâlden (zelfvoorzienend)

Een coöperatie dus waar de ideële doelstellingen nadrukkelijk op de voorgrond staan, en financieel voordeel ondergeschikt is aan deze doelstellingen. Bij het realiseren daarvan is het niet uit te sluiten dat bepaalde activiteiten door de fiscus als bedrijfsmatig kunnen worden opgevat.

Om deze reden volgen wij het notariële advies op en kiezen wij voor de coöperatieve vorm.

Trynergie is ontstaan in de gemeenschap van de Trynwâlden, en is bedoeld als van en voor de Trynwâldsters.

Het ligt in de bedoeling dat zij de komende jaren in gezamenlijkheid de hierboven genoemde doelen gaan realiseren. Hierbij past de manier van werken van een vereniging. Dat betekent dat de coöperatie wordt gerund door vrijwilligers. Zowel bestuur, toezicht als werkzaamheden zullen op basis van vrijwilligheid zonder geldelijke beloning worden uitgevoerd.

Een tegemoetkoming in gemaakte kosten bij deze activiteiten is vanzelfsprekend.

De algemene ledenvergadering is het jaarlijkse moment waarop de leden, net als bij een vereniging, taken onderling verdelen/oppakken en over financiën afspraken maken.

Een coöperatie met de manier van werken en de sfeer van een vereniging.

5 Samenhang

Trynergie opereert in samenhang met andere spelers op de duurzame energiemarkt. Dit leidt tot de volgende niet-limitatieve opsomming:

- Verbinding met de bewoners van de Trynwâlden, via
  - Verenigingen van Dorpsbelangen
  - Vereniging, werkgroep of stichting voor duurzaamheid in dorpen
- Verbinding met lokaal bedrijfsleven (ondernemers, agrariërs), kerken en verenigingen
- Verbinding met Enerzjy Koöperaasje Fryslân
- Verbinding met andere voorlopers op dit onderwerp, zoals de Griene Geaen (Bregje Hamelynck), Netwerk Duurzame Dorpen (Jaap Bijma) en Friese Milieu Federatie (Oscar Jansen) als samenwerking verenigd in de Energiewerkplaats.
- Verbinding met overheden (gemeente Tytsjerksteradiel en provincie Fryslân) en landelijke initiatieven (zoals Hier Opgewekt).

6 Initiatiefgroep

6.1 Groenkerk/Grientsjerk

Grientsjerk is als koploperdorp de initiatiefnemer om tot de oprichting van Trynergie te komen. Er heeft een bijeenkomst plaatsgevonden waarin met elkaar werd uitgesproken dat de E.K.T. zal worden opgericht. Woordvoerder is Karel van der Linden en Jitske Stavenga is adviseur. Zij zullen belast zijn met de oprichtingshandelingen van de coöperatie. De ledenoprichters zijn de eerste leden van de Coöperatie.

6.2 Persoonlijke gegevens

- Karel van der Linden, It Medsje 14, Oentsjerk

6.3 Motivatie

De initiatiefnemers zijn bijzonder gemotiveerd hetgeen blijkt uit de vele activiteiten in het kader van Grientsjerk/Groenkerk en Zon van Tryntsje. Zij hebben een enorme drive laten zien om de energievoorziening op een duurzame wijze aan te pakken waardoor energie niet langer een abstract begrip is maar een concrete realiteit is geworden. In de film Zonnestroom laten zij zien welke ideeën zijn uitgewerkt. Het mini-energiesymposium tijdens de duurzame burendag 2012 en de samenwerking met de Hanzehogeschool Groningen trokken veel aandacht.

6.4 Informatie

Groenkerk is regelmatig in het nieuws geweest. In de Leeuwarder Courant, het Friesch Dagblad, Actief, de dorpskranten van de Trynwâlden, Omrop Fryslân radio en tv en websites als trynwalden.nl en Kanaal30.nl. Ook werden de initiatiefnemers gevraagd om kennis te delen op symposia en informatiebijeenkomsten. Vanuit de gedachte 'delen is vermenigvuldigen' hebben zij aan nieuwe initiatieven via de website groenkerk.nl informatie gegeven.

7 Strategische oriëntatie

7.1 Inleiding

Bij het oprichten van een bedrijfsmatige activiteit dient men zich af te vragen of de activiteit gebaseerd is op een strategische visie voor de lange termijn. Hierbij wordt eerst gekeken naar de externe factoren: welke kansen en bedreigingen kunnen voor de organisatie relevant zijn? In tweede instantie moet men onder ogen zien of er in de interne organisatie sterke en zwakke punten kunnen worden benoemd. Op basis van de beoordelingen van deze vier factoren kan worden beoordeeld of de organisatie kans van slagen heeft. Er wordt ook wel gesproken van sterkte-zwakke-analyse, maar dan beperkt men zich te veel tot de interne aspecten.

7.2 Kansen

- Toenemend (duurzaamheids) besef dat het anders kan en anders moet: Geef de aarde door.
- Bijdragen aan behoud sociale cohesie
- Consumenten krijgen invloed op beleid energiebedrijven
- Ontzorgen van een gemeenschap in transitie
- Rentabiliteit opwekking van decentrale duurzame energie / energiebesparing
- Nieuwe en verbeterde technieken
- Lokale geldstromen / lokale economie
- Creëren van werkgelegenheid

- Niet alleen energie: ook voedsel, zorg, bouw en mobiliteit zoveel als mogelijk lokaal geproduceerd, aangeboden en geconsumeerd
- Oprichting E.K.F. en NLD
- Politieke doelstelling (EU/NL) duurzame energie (2020)
- Leren van / meeliften met initiatieven
- Geldstromen: subsidies / investeerders

7.3 Bedreigingen

- Belemmeringen van het bestaande systeem:
Technisch en juridisch etc.
- Beperkende wet- en regelgeving (bijvoorbeeld saldering)
- Collectieve inkoop energie (bijvoorbeeld Vereniging eigen huis / consumentenbond)
- Commerciële acties Nuon / Essent / Eneco
- Chaotische gemeentelijke en provinciale initiatieven
- Eén van de velen worden
- Ondermijnende motieven / kortzichtigheid van mededorpsbewoners
- Ieder voor zich / individualisering
- Missen van de aansluiting bij dorpsgenoten
- Eén kans om het goed te doen, vele om het te doen mislukken
- Aansprakelijkheid

7.4 Sterktes

- Sociaal kapitaal
- Kennis van verschillende disciplines
- Lokale binding met de Trynwâlden
- Het onderliggende netwerk / contacten
- Verbinding met dorpsbelang
- Delen en vermenigvuldigen
- Ambitie om iets te willen bereiken
- Organisatorisch vermogen
- Snelle besluitvorming
- Praktisch en vooruitdenkend
- Het plezier van het samen iets doen
- Het collectieve doel en belang

7.5 Zwaktes

- (Bestuurlijke) continuïteit / bestendigheid
- Afhankelijkheid inzet vrijwilligers
- Verzanden / in zichzelf gekeerd
- (Juridische) Risico's niet herkennen
- Onderschatten van de voor ons liggende uitdagingen
- Beperkte zichtbaarheid / aanwezigheid in de dorpen
- Schatten van de motieven van mededorpsbewoners
- Geen / gering startkapitaal (*wat is nodig?*)
- Korte historie

8 Rol van vrijwilligers

8.1 Taken

Vrijwilligers van de Coöperatie Trynergie hebben uitsluitend een informerende en adviserende rol. In deze rol kunnen zij binnen de gemeenschap van de Trynwâlden onder andere leden werven voor de Coöperatie, technische informatie verstrekken over bijvoorbeeld zonnepanelen, zonneboilers en warmte-

pompen en adviseren over energiebesparing dan wel behulpzaam zijn bij het verkrijgen van de antwoorden op gestelde vragen.

8.2 Activiteiten

Een aantal voorbeelden van activiteiten die in een informerende/adviserende rol kunnen worden opgepakt, zijn:

Binnen de grenzen van Trynwâlden:

- Zon van Tryntsje – adviseren bij de aankoop van zonnepanelen;
- Informeren over de mogelijkheden van energiebesparing;
- Het uitvoeren van een energiescan of een 'nul'-meting, *daarna gevolgd door regelmatig opnieuw metingen uit te voeren.*
- Het uitlichten van kansen, bijvoorbeeld de mogelijkheden voor opwekking van Groen gas bij agrarische bedrijven en opwekking van duurzame energie bij openbare *dan wel privé* gebouwen.

Buiten de grenzen van Trynwâlden:

- Organiseren van bijvoorbeeld deelname aan Winddelen (opwekking van duurzame energie buiten de Trynwâlden);
- Aansluiting bij E.K.F.;
- Verbinding met andere aansprekende initiatieven;
- Aanspreekpunt voor andere belanghebbenden, bijvoorbeeld gemeenten of energiebedrijven.

8.3 Boodschap

Vrijwilligers doen dit op een enthousiaste en aanstekelijke wijze, waardoor het bewustzijn van de mogelijkheden, kansen en voordelen van groene energie onder de bewoners toeneemt. Bij het overbrengen van deze boodschap worden de vrijwilligers ondersteund door de Coöperatie, bijvoorbeeld door een professioneel pr-plan, een eenduidige communicatieboodschap en het uitwisselen van kennis, waardoor de vrijwilliger door inwoners van de Trynwâlden wordt gezien als een persoon met een duidelijke en heldere boodschap en verstand van zaken.

8.4 Afgrenzing

Het geven van financieel advies wordt uitgesloten. De financiële afweging - en daarbij komende risico's - is en blijft een verantwoordelijkheid van leden van de Coöperatie. *Hieronder valt ook het niet geven van indicatieve terugverdiertijden of verwacht financieel rendement.*

8.5 Concretisering

Een informerende en adviserende rol past bij de sterktes van deze groep vrijwilligers: het beschikbaar maken van sociaal kapitaal, het verbinden/netwerken en leggen van contacten, en het plezier van het samen iets doen. Ook past deze rol goed bij de kansen die er zijn: een toenemend duurzaamheidsbesef, versterken van de sociale cohesie en ontzorgen van de gemeenschap, gesteund door een financieel voordeel.

9 Rol van de coöperatie in de economie

9.1 Goede economie

De coöperatie ondersteunt een economie die aansluit bij haar duurzame, schone en groene doelstellingen en die ook de welvaart en het welzijn van de lokale gemeenschap in de Trynwâlden borgt. Deze moraal of ethiek is voor de Coöperatie een belangrijk uitgangspunt.

9.2 Lokaal midden- en kleinbedrijf
De coöperatie denkt mee en creëert kansen voor het lokaal midden- en kleinbedrijf. De Coöperatie ziet een sterk lokaal midden- en kleinbedrijf als een belangrijke voorwaarde voor de welvaart en het welzijn van de gemeenschap. Een gevarieerd midden- en kleinbedrijf maakt de gemeenschap aan de ene kant deels zelfvoorzienend en onafhankelijk. Aan de andere kant geeft het de mogelijkheid producten en diensten te verhandelen buiten de gemeenschap, waarbij het verdiende terugkomt naar de gemeenschap. Met dit verdiende kunnen vervolgens ook producten en diensten van andere gemeenschappen worden gekocht.

9.3 Ombuiging
De Coöperatie brengt geldstromen die de gemeenschap in- en uit gaan inzichtelijk en beoordeelt of deze voldoen aan de twee voorgaande uitgangspunten van een goede economie en een sterk lokaal midden- en kleinbedrijf. De Coöperatie zal zich inzetten voor het ombuigen van geldstromen die niet aan deze uitgangspunten voldoen. Voor bijvoorbeeld de geldstroom voor niet duurzaam opgewekte energie, gemiddeld per huishouden €1.000,-, - €1.500,-, die nu voornamelijk de gemeenschap uit gaat, zal de Coöperatie zich inspannen dit om te buigen.

De Coöperatie vervult niet de rol van bank en zal in de lokale gemeenschap geen geld lenen tegen rente. De Coöperatie ziet het vervullen van deze rol binnen haar eigen gemeenschap als een bedreiging voor de welvaart en het welzijn van de gemeenschap, die vooral de lange termijn stabiliteit ondermijnt.

10 Markt

10.1 De markt
De markt wordt gevormd door de leveranciers van stroom en gas en de afnemers zijn de leden uit de Trynwâlden.

10.2 De Coöperatie in de markt
Trynergie is een Coöperatie die informatie verstrekt over de levering van groene stroom en groen gas, informatie verstrekt over de inkoop van duurzame energieproductiemiddelen zoals zonnepanelen en eventueel zelf duurzame energieproductiemiddelen exploiteert. De Coöperatie kan de leden indien gewenst ondersteunen bij de selectie van, bij voorkeur lokale, aanbieders op deze deelgebieden.

10.3 Doelgroep
De huishoudens, bedrijven, kerken en Verenigingen in de Trynwâlden vormen de doelgroep. Deze huishoudens, bedrijven, kerken en Verenigingen uit de acht dorpen worden uitgenodigd om lid te worden van Trynergie. De Verenigingen van dorpsbelangen en de stichtingen of werkgroepen voor duurzaamheid in de dorpen worden gevraagd om het gedachtegoed van Trynergie onder de aandacht van de mogelijke leden te brengen om het draagvlak te vergroten. De inwoners, bedrijven, kerken en Verenigingen beslissen individueel of zij lid willen worden van Trynergie.

10.4 Inwoners

De dorpen en het aantal inwoners (2009):

- Gytsjerk: 2.353
- Mûnein: 697
- Readtsjerk: 207
- Aldtsjerk: 672
- Ryptsjerk: 818
- Oentsjerk: 1.750
- Tytsjerk: 1.551
- Wyns: 191
- Totaal: 8.239

10.5 Leden

Het gemiddeld aantal inwoners per huishouden bedraagt in Fryslân 2,36. Indien dit kengetal ook van toepassing zou zijn voor de Trynwâlden bedraagt de potentiële ledenomvang ca. 3.500 huishoudens, 675 bedrijven en diverse kerken en Verenigingen. Wanneer de hele Trynwâlden met deze beweging mee zou gaan, betekent dit een bedrag van circa € 5 miljoen die in de regio voor de opwekking van groene energie besteed zou kunnen worden.

10.6 Marketing-Mix

- Product
De producten zijn groene stroom en groen gas.
- Prijs
De prijs van de producten is lager dan van de grootste concurrerende leveranciers zoals de grote energieleveranciers NUON, Essent en Eneco.
- Promotie
Zie hiervoor het Communicatieplan.

10.7 Concurrentie

De op te richten NLD heeft een groot aantal concurrenten. Naast de bekende grote leveranciers zijn dit ook veel energieleveranciers van duurzame energie die ervaringen hebben met het leveren van duurzame energie aan energie-initiatieven, zoals Anode, DGB, GreenChoice en Qwint.

11 Leverancier

11.1 Noordelijk Lokaal Duurzaam: NLD

- Binnen de drie noordelijke provincies zijn 3 initiatieven voor coöperatieve groene energieleverantie: Enerzjy Koöperaasje Fryslân (E.K.F.), Grunneger Power (GP) en Drentse Koepel van Energie Initiatieven (Drentse KEI).
- De 3 partijen (E.K.F., GP en Drentse Kei) zijn voornemens om samen de nieuwe topcoöperatie Noordelijk Lokaal Duurzaam Energie Coöperatie U.A. (NLD) op te zetten welke als energieleverancier gaat fungeren.
- NLD is bezig voor 1 april 2013 een vergunning voor energieleverantie te verkrijgen.
- Op grond van wet- en regelgeving moeten afnemers rechtstreeks klant bij de NLD worden. De NLD rekent direct af met de klant, zonder enige bemoeienis door de E.K.F..
- Afnemers hoeven geen lid van een plaatselijke Vereniging of coöperatie te worden.
- De NLD heeft een vangnetconstructie met een ander gerenommeerd energiebedrijf (welk bedrijf?). Dit houdt in dat bij problemen van welke aard dan ook onmiddellijk het vangnetbedrijf de functie van de NLD overneemt.

- De NLD is (*voorlopig*) de beoogde leverancier van de groene stroom en groen gas voor de leden van Trynergie
- 11.2 Energij Koöperaasje Fryslân E.K.F.
- De E.K.F. heeft als doel de transitie van grijs naar groen in Friesland te bevorderen. Deze energie wordt bij voorkeur in Fryslân opgewekt.
  - De E.K.F. bundelt de vraag vanuit Friesland.
  - De E.K.F. ondersteunt en informeert lokale initiatieven.
  - De E.K.F. is betrokken bij de ontwikkeling van grootschalige duurzame projecten.
- 11.3 Relatie met Trynergie
- Trynergie zal met de E.K.F. een contract afsluiten waarin wordt vastgelegd dat Trynergie een informatierol vervult tussen de E.K.F. en de huishoudens, bedrijven, kerken en Verenigingen van de Trynwâlden.
  - Trynergie zal ten aanzien van de E.K.F. geen enkele financiële of juridische verantwoordelijkheid of verplichting hebben.
  - De klant van de NLD die tevens lid is van Trynergie, loopt geen ander risico dan bij het klantzijn bij een ander energiebedrijf.
  - Trynergie functioneert zonder voorzienbare risico's.
  - Inwoners, bedrijven, kerken en Verenigingen kunnen ook klant worden van de NLD zonder lid te zijn van Trynergie.
  - Trynergie is deelgenoot of lid van de Energij Koöperaasje Fryslân (E.K.F.) en heeft als zodanig volledig inzicht in de prijsvorming van de producten stroom en gas.
- 11.4 Wensen van Trynergie
- Trynergie wil bemiddelen bij de inkoop van duurzame energie via de NLD *of een andere partij* (zie punt 4.2).
  - Gaandeweg zal er meer energie in de dorpen zelf geproduceerd worden via PV-panelen, aardwarmte, biovergisting etc.
  - In de toekomst zullen de activiteiten dus verschuiven van voornamelijk ingekochte duurzame energie naar minder ingekochte duurzame energie en naar zelf (door de leden) duurzaam geproduceerde energie.
  - Met nadruk willen wij erop wijzen dat de leverancier groene energie dient te leveren voor zover dat thans in de gewenste hoeveelheid mogelijk is.
  - De leverancier dient de te leveren energie niet in te kopen op de vrije markt van energie maar dient in te kopen bij leveranciers die thans groen uit de bus komen bij het onderzoek van SOMO.
  - De leverancier dient er nadrukkelijk op toe te zien dat er geen sprake is van 'groenwassen' door gebruik te maken van certificaten voor groene stroom.
  - Door gebruik te maken van certificaten (Garanties van Oorsprong of GvO's) vindt een administratieve truc plaats die feitelijk niet leidt tot transitie van grijs naar groen. Door deze truc is thans in Nederland maar 10 % groen geproduceerd terwijl 30 % van de energie als "groen" wordt verkocht.
  - Veel leveranciers kopen hun stroom 'grijs' in en 'vergoenen' dit door Garanties van Oorsprong te kopen. Dit zijn certificaten die producenten kunnen krijgen voor elke eenheid groene stroom die zij opwekken. Hiermee wisselt een leverancier grijze stroom in voor de groene stroom van de producent van wie hij de certificaten koopt. Deze certificaten worden dus los van de fysieke stroom verhandeld.
  - Op de website van energieleveranciers staat een stroometiket. Hierop staat hoe de stroom is samengesteld die de leverancier het afgelopen jaar verkocht. In dit overzicht *zijn de certificaten verwerkt*. Daardoor mag een leverancier bijvoorbeeld '100% groen' op zijn stroometiket vermelden,

terwijl de stroom die hij inkocht afkomstig kan zijn van een mix van groene en grijze bronnen of zelfs helemaal van grijze bronnen.

- Er is geen sprake van twee soorten groene energie. Groene energie wordt duurzaam opgewekt. Maar: De ene leverancier produceert zijn stroom "groener" of koopt zijn stroom groener in, of doet meer investeringen in toekomstige groene productie waardoor de gewenste transitie van grijs naar groen wordt bevorderd.
- De definitie van groene stroom die de overheid hanteert is duidelijk:
  - De energiebron raakt niet uitgeput.
  - De energie is schoon en betrouwbaar.
  - Bij de winning en omzetting is er nauwelijks sprake van schadelijke effecten voor het klimaat.
- Samengevat: Trynergie wil een leverancier
  - die garant staat voor het leveren van zo veel als mogelijk groene energie,
  - die door investeringen laat zien dat hij in de toekomst werkt aan de verdere transitie van grijs naar groen en
  - die het produceren van lokale groene energie bevordert door een adequate regeling voor teruglevering.

12 Coöperatie

12.1 Naam

De Coöperatie draagt de naam Trynergie. De naamgeving geeft aan dat de Coöperatie zich voorshands richt op de inwoners, bedrijven, kerken, Verenigingen e.d. uit de Trynwâlden.

12.2 Naamgeving

Er is gezocht naar een herkenbare naam voor de Coöperatie: Trynergie.

12.3 Coöperatie-idee

Op termijn *zelfvoorzienend zijn* (autarkie) met betrekking tot energievoorziening.

12.4 Vestiging

- Het adres van de op te richten coöperatie is:
- Secretariaat Trynergie, It Medsje 14, Oentsjerk

12.5 Lid

Er zijn in de Trynwâlden ruim 8.000 inwoners en circa 3.500 huishoudens, 675 bedrijven en diverse kerken en Verenigingen. Als we spreken over lid als lid van de coöperatie bedoelen wij degene die geadmistreerd staat als adres met eigen gas- en elektrameter.

12.6 Coöperatie

- De leden van de coöperatie vormen de algemene ledenvergadering (AV).
- De AV benoemt het bestuur.
- Het bestuur bepaalt de taakverdeling: Voorzitter, secretaris, penningmeester, met plaatsvervangers, *circa 6 bij voorkeur zeven* functies. De leden van het bestuur beschikken over de volgende competenties: Management en organisatie, techniek, financiële zaken, juridische zaken, administratie en de ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie.
- Iedere lid heeft, ongeacht zijn verbruik, een stem in de AV.

- 12.7 Taken
Het bestuur van Trynergie vervult de taken vergelijkbaar met een bestuur van een sportvereniging.
- 12.8 Personeel
Trynergie heeft vooralsnog geen personen in dienst. Betrokkenen vervullen hun taken als vrijwilliger.
- 12.9 Raad van Advies
Eventueel benadert het bestuur mensen voor de Raad van Advies. *(daarvoor zal dan op een later moment een profiel opgesteld moeten worden)*
- 12.10 Financiële commissie
De jaarstukken worden opgesteld door de penningmeester en gecontroleerd door een financiële commissie. De leden worden benoemd door de algemene vergadering.
- 12.11 Overschot
Het bestuur maakt een voorstel aan de AV voor de bestemming van het (eventuele) overschot.
- 12.12 Administratie
De administratie zal voorlopig worden verzorgd door de penningmeester van de coöperatie en eventueel later worden uitbesteed.
- 12.13 Verzekeringen
Er zal een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering worden afgesloten.
- 12.14 Bank
Er zal een bankrekening worden geopend bij de Rabobank Gytsjerk.
- 12.15 Statuten
De statuten worden door een notaris vastgelegd.

13 Organisatie

- 13.1 Lid
Het lid meldt zich aan bij Trynergie, en geeft aan al dan niet gas en/of elektriciteit te willen afnemen.
Trynergie geeft aan de E.K.F. de gegevens van de leden door die gas en/of elektriciteit willen afnemen.
- 13.2 Klant
De E.K.F. meldt de klant aan bij de NLD
De NLD sluit het contract met de klant en draagt zorg voor levering en facturering van gas en/of elektriciteit. Zowel de E.K.F. als Trynergie spelen hierbij geen enkele rol.
- 13.3 Saldering
Indien de klant ook energie opwekt, zorgt de NLD voor saldering.
- 13.4 Opzegging
Het is de verantwoordelijkheid van de NLD om te zorgen voor de opzegging bij de huidige leverancier van de nieuwe klant.

- 13.5 Incassorisico
De NLD draagt het incassorisico.
- 13.6 Winstuitkering
De uiteindelijk gemaakte winst wordt door de NLD via de E.K.F. uitbetaald aan de deelnemende verenigingen en coöperaties.
- 13.7 Rollen
- 13.7.1 Rol NLD
- Inkoop, levering, saldering, facturering en winst uitbetalen aan E.K.F.
- 13.7.2 Rol E.K.F.
- Bundelen in Friesland
  - Ondersteunen en informeren lokale initiatieven
  - Opzetten provinciale projecten leidend tot een transitie van grijs naar groen
  - Winst verdelen onder deelnemende verenigingen en coöperaties.
- 13.7.3 Rol Trynergie
- Werven van leden
  - Opzetten plaatselijke projecten leidend tot transitie van grijs naar groen.
- 13.8 Vastrecht
Alle leden (met en zonder zonnepaneel) betalen vastrecht voor kosten van het netbeheer (capaciteitsvergoeding, vastrecht aansluiting en transport) van stroom en voor het netbeheer (transport, meterhuur) van gas, vergelijkbaar met de huidige situatie.
- 13.9 Autarkie
Hoe meer leden zelf stroom produceren, hoe minder stroom zal van NLD worden afgenomen. De autarkie komt in zicht.
- 13.10 Investing
Voorshands investeert Trynergie niet. Dat is eventueel pas in een later stadium aan de orde op basis van voorstellen van het bestuur aan de AV (bijvoorbeeld weiland met zonnepanelen).

14 Juridische en fiscale zaken

- 14.1 Rechtsvorm
In overleg met de notaris wordt de meest geëigende juridische structuur gekozen. De gedachten gaan uit naar een "Coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid UA". De bestuurders en de leden zijn niet persoonlijk aansprakelijk voor de schulden van de coöperatie.
- 14.2 Winst
In overleg met een fiscaal jurist worden de fiscale aspecten in kaart gebracht.
- 14.3 Rechtspersoon
Trynergie is een rechtspersoon. Een rechtspersoon is een juridisch erkende organisatie die kan handelen als een zelfstandig persoon: bezittingen en schulden hebben, contracten afsluiten en rechtzaken aanspannen of gedagvaard worden. Het hebben van rechtspersoonlijkheid is meestal voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen.

14.4 Bijdrage

De leden van Trynergie zullen een geringe jaarlijkse bijdrage betalen waardoor de kosten worden gedekt. Alternatief: De kosten kunnen worden gedekt door deze te declareren bij de leverancier NLD. Dan betalen de leden uiteraard geen bijdrage.

15 Financiën

15.1 Inkomsten

- Trynergie ontvangt een eenmalige inschrijfvergoeding per lid van € 10. Bij 1.000 leden is dit dus eenmalig € 10.000.

15.2 Uitgaven

De uitgaven worden voorlopig geraamd op:

- Secretariaatskosten: € 1.000
- Reiskosten: € 500
- Vergaderkosten: € 1.000
- Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering: € 200
- Promotiemateriaal: € 1.000
- Diverse uitgaven: € 300
- Eventuele accountantskosten: PM
- Voorlopig gaan wij uit van een begroting van € 4.000 per jaar.

15.3 Resultaat

In de jaarlijkse algemene vergadering legt het bestuur verantwoording af over het gevoerde financiële beleid en doet voorstellen over de aanwending van het resultaat. Als verlies wordt geleden, zal het bestuur een voorstel maken om een bijdrage per lid te storten.

Als 80 leden van Trynergie klant worden van NLD en NLD per klant € 50 restitueert aan Trynergie, zijn bovenstaande jaarlijkse kosten gedekt (break-even).

15.4 Cijfervoorbeeld

In onderstaand cijfervoorbeeld met meer of minder fictieve getallen wordt de samenhang verder verduidelijkt:

- 1 Inwoner van Oenkerk (IvO) wordt lid van Trynergie.
- 2 1.000 IvO's worden lid van Trynergie.
- 3 Trynergie is een coöperatie.
- 4 Trynergie is lid of deelgenoot van de EKF.
- 5 EKF, Grunneger Power en Drentse Kei zijn deelgenoten van NLD.
- 6 Bij de EKF zijn 10.000 inwoners via de plaatselijke verenigingen of coöperaties aangesloten.
- 7 NLD is leverancier van energie.
- 8 NLD koopt de energie in op de APX.
- 9 IvO wordt klant van NLD omdat de energie iets goedkoper is dan bij Eneco.
- 10 NLD factureert aan IvO
- 11 NLD maakt aan het eind van het jaar een resultatenrekening.
- 12 NLD heeft 50.000 klanten.
- 13 NLD heeft een positief resultaat van € 4.000.000
- 14 NLD keert aan haar deelgenoten de winst uit en wel € 80 per lid/klant.
- 15 EKF ontvangt € 800.000.
- 16 EKF houdt € 30 voor haar eigen bedrijfsvoering en keert € 50 per lid/klant uit aan de plaatselijke vereniging of coöperatie.

- 17 Trynergie ontvangt € 50.000
- 18 Trynergie maakt coöperatiekosten van € 4.000 per jaar.
- 19 Trynergie houdt jaarlijks € 46.000 over.
- 20 Trynergie investeert jaarlijks € 46.000 in zonnepanelen op daken van boerderijen.
- 21 De boer ontvangt een vergoeding voor de beschikbaarstelling van zijn dak van € 3.000.
- 22 Trynergie investeert dus daadwerkelijk € 43.000 in zonnepanelen.
- 23 De zonnepanelen leveren stroom ter waarde van € 5.000. De stroom wordt teruggeleverd aan NLD. NLD verlaagt vervolgens de energieprijzen voor haar klanten van Trynergie als een soort bonus.
- 24 Leuk hé.
- 25 Waarom lid worden van Trynergie?
- 26 De prijs van de energie is lager dan bij de grote concurrenten.
- 27 De IvO maakt kans op een bonus waardoor zijn prijs nog lager wordt.
- 28 De IvO ontvangt van Trynergie advies bij het aanleggen van stroomopwekkers, waardoor zijn prijs nog lager wordt.
- 29 De IvO saldeert met NLD.
- 30 De IvO draagt bij aan de vermindering van CO₂-uitstoot door de gestage substitutie van grijs door groen.